

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА  
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ  
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ  
ОЧИМА МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ  
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ  
23 квітня 2010 РОКУ**

**Частина перша**

*Секції:*

Права людини  
Теорія держави та права  
Історія держави та права  
Конституційне право  
Адміністративне право  
Фінансове право  
Цивільне право  
Міжнародне приватне право  
Господарське право. Господарське процесуальне право

Київ  
2010

**Редакційна колегія:**  
проф. Гриценко І.С.,  
проф. Безклубий І.А, проф. Глушков В.О,  
доц. Ковальчук Т.Г., проф. Котюк І.І.,  
проф. Майданик Р.А., проф. Притика Ю.Д.,  
проф. Пришва Н.Ю., проф. Щербина В.С.

*Матеріали, надіслані на конференцію, розглянуті редакційною колегією*

**Актуальні питання державотворення в Україні очима молодих учених.**  
Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених Київського національного університету імені Тараса Шевченка (23 квітня 2010 року). – К., 2010. – Ч І. – 524 с.

*Присвячено проблемам прав людини, теорії держави та права, історії держави та права, конституційного, адміністративного, фінансового, цивільного та господарського права.*

*Розраховано на фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, науковців, викладачів вузів, аспірантів та студентів.*

## Колізійний принцип в регулюванні правовідносин приватноправового характеру в торговельному мореплаванні

Сьогодні не існує сумнівів в необхідності виокремлення в правовій науці галузі морського права. Не зменшуючи значення публічно-правових засад в цій галузі, необхідно зауважити, що не менш цікаві та різноманітні питання застосування норм морського права виникають саме при розгляді проблем приватноправового характеру, а саме тих, що витікають зі здійснення особами приватного права діяльності, пов'язаної з торговельним мореплаванням. Зокрема, це стосується права, що підлягає застосуванню до тих чи інших відносин приватноправового характеру в торговельному мореплаванні. До складу міжнародного морського приватного права кожної країни входять колізійні норми її внутрішнього права, а також матеріальні норми, уніфіковані в порядку укладання нею міжнародних конвенцій. Тут мова йде про два різні методи регулювання відносин з іноземним елементом в рамках однієї галузі права. Досить розповсюдженим методом є уніфікація норм про той чи інший вид правовідносин в міжнародних конвенціях, однак вони не завжди знімають колізійне питання через неповноту та обмежену кількість. За таких умов зберігається завдання розробки та вдосконалення колізійних норм.

В сфері міжнародного торговельного мореплавання великого поширення здобув колізійний принцип «автономії волі сторін» (*lex voluntatis*). Автономію волі не можна вважати джерелом міжнародного приватного права, оскільки можливість вибору закону залежить від законодавства даної держави, що припускає такий вибір і визначає межі автономії волі сторін. Можливість широкого застосування цього принципу до відносин сторін за договором фрахтування суден і багатьох інших заснована на тому, що національні законодавства, які регламентують міжнародні перевезення вантажів на умовах чартеру, а також відносини сторін за деякими іншими договорами у сфері судноплавства, або містять в основному диспозитивні норми, або взагалі не містять будь-яких норм з цього питання.

Специфіка правовідносин, що складаються в торговельному мореплаванні, обумовлює наявність в морському праві деяких специфічних, тільки морському праву властивих, колізійних прив'язок. Таким принципом є насамперед принцип закону прапора судна (*lex flagi*). Відповідно до цього принципу, морське судно у відкритому морі перебуває поза сферою юрисдикції будь-якої держави, крім закону прапора. Тому спори, пов'язані із правопорушеннями, вчиненими на морському судні у відкритому морі, або інші спори, що виникають із відносин між членами екіпажа (наприклад, розподіл між ними рятувальної винагороди), вирішуються за законом прапора судна.

В морському праві застосовується й закон місця укладання договору (*lex loci contractus*). Застосування цього принципу до договірних відносин, які виникають в торговельному мореплаванні, обумовлене тим, що місце укладання договору, як правило, легко встановити. Договори щодо фрахтування суден, укладаються, як правило, між представниками судовласника та фрахтувальника у визначеному місці, яке зазначається в договорі. Принцип закону місця укладання договору забезпечує застосування в ряді випадків особистого закону як фрахтівника, так й фрахтувальника. Певне значення в морському праві має принцип закону порту призначення (*lex loci solutionis*). Ця колізійна норма походить від принципу закону місця виконання договору. Принцип закону порту призначення застосовується при визначенні права, застосовного до договору морського перевезення вантажів і договору фрахтування в судовій практиці Німеччини та деяких інших країн. Широке поширення в морському праві має принцип закону місця правопорушення (*lex loci delicti commissi*), що визначає в ряді випадків право, яке підлягає застосуванню при зіткненні суден і рятуванні суден в територіальному морі. Крім зазначених в морському праві використовується також принцип закону суду (*lex fori*).

**Висновки.** Морському праву притаманні колізійні прив'язки як загального міжнародного приватного морського права, так й специфічні, що стосуються лише морського приватного права: закон порту призначення, закон прапора та ін.